

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
התכנית ללימודי אפריקה

יחסי ישראל-אפריקה: עלייה, נפילה וחזרה של קשר מיוחד

יום שלישי, 15:15-14:45, סמסטר א'

מרצה: ד"ר איתמר דובינסקי

דוא"ל: itamardu@post.bgu.ac.il

קורס זה יבחן את הקשרים המשתנים של ישראל עם מדינות אפריקה שמדרום לסהרה. הקורס יסקור את האינטרסים האידיאולוגיים, הכלכליים, התרבותיים והחברתיים הישראליים והאפריקאים אשר השפיעו על מידת הקירבה של ישראל לאפריקה. השיעורים הראשונים יתמקדו ביחסים בין הציונות וישויות אפריקאיות במחצית הראשונה של המאה ה-20. לאחר מכן, הקורס ידון בשלוש התקופות המרכזיות להבנת היחסים בין ישראל ומדינות אפריקה העצמאיות: תקופת ירח הדבש (שנות ה-50 עד 1973), תקופת הגירושין (1973 עד שנות ה-90) ותקופת החזרה (שנות ה-90 עד ימינו). לצד התמקדות בשחקנים הפוליטיים מישראל ומדינות אפריקה, הקורס יבחן גם את הייצוגים של אפריקה בחברה ובתרבות הישראלית.

משקל בציון הסופי

נוכחות והשתתפות בכיתה - 10% – נוכחות חובה. היעדרות מעל למכסה המותרת משמעה ציון נכשל בקורס. השתתפות פעילה בכיתה על בסיס חומרי הלימוד.

השתתפות מקוונת – 10% - ניתוח קצר של שתי ידיעות אקטואליות בפורום הקורס. כל ניתוח יהיה באורך של 150 מילה.

עבודות - 80% - שתי מטלות (40% כל אחת) להגשה באמצע ובסוף הסמסטר. כל מטלה באורך 1,500 מילה. המטלה תתבסס על חומרי הקריאה בסילבוס.

סה"כ - 100%.

ציון עובר – 56.

*למשרתי.ות מילואים – הערכה חלופית תתאפשר על ידי הגשת שתי המטלות (90%) ושתי הידיעות בפורום (10%) לאחר סיום המילואים.

חומרי קריאה: *ייתכנו שינויים*

1. 2.1.2024 - היכרות

שלר, לין. מבוא. לבטים פוסטקולוניאליים, עמ' 7-20.

אבסירה, יעל. "לאפריקה מערכת יחסים מורכבת עם ישראל. תגובת היבשת למלחמה מורכבת גם היא."

הארץ. <https://www.haaretz.co.il/news/world/africa/2023-11-19/ty-article/.premium/0000018b-d93d-d168-a3ef-ddff24440000>

2. 9.1.2024 - הציונות ואפריקה עד מחצית המאה ה-20

בר-יוסף, איתן. מאוגדה ועד ארץ לובונגולו: ההרפתקה האפריקנית בדמיון הציוני. וילה בג'ונגל: אפריקה בתרבות הישראלית. עמ' 26-68.

3. 16.1.2024 - ירח הדבש

עודד, אריה. פרק ראשון: ירח הדבש. אפריקה וישראל, עמ' 3-56.

4. 23.1.2024 - הגירושין והחזרה

עודד, אריה. פרק שלישי: תהליך ניתוק היחסים. אפריקה וישראל, עמ' 105-150. עודד, אריה. פרק שישי: ישראל חוזרת לאפריקה. עמ' 227-273.

30.1.2024 – בחירות לרשויות המקומיות – אין שיעור

5. 6.2.2024 - גאנה

לוי, זק. ישראל וגאנה, 1957 – 1966: עלייתו ונפילתו של קשר מיוחד. לבטים פוסטקולוניאליים, עמ' 21-42.

6. 13.2.2024 - הסאהל

לובוצקי, אשר. "אסלאם שונה מזה הידוע לנו מהמזרח התיכון": תפיסת האסלאם האפריקאי במסגרת התפתחות יחסי ישראל והסאהל, 1958 – 1965. לבטים פוסטקולוניאליים, עמ' 43-68.

7. 20.2.2024 - זמביה

שלר, לין. דילמות של דיפלומטיה פוסטקולוניאלית: זמביה, קנת קאונדה והמשבר במזרח התיכון, 1964 – 1973. לבטים פוסטקולוניאליים, עמ' 207-236.

8. 27.2.2024 - דרום אפריקה

דובינסקי, איתמר. משחקים עם החרם: חשיבותה הספורטיבית של דרום אפריקה לישראל בתקופת האפרטהייד. לבטים פוסטקולוניאליים, עמ' 238-264.

9. 5.3.2024 - אתיופיה

ארליך, חגי. ברית ושבר: אתיופיה וישראל בימי הילה-סלאסה. רמת אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה - אוניברסיטת תל-אביב. 2013. מבוא: מורשת עבר ומסרים כפולים, עמ' 15-31.

10. 12.3.2024 – מהגרי עבודה ומבקשי מקלט

צבר, גליה. "אתם לא רוצים אנשים שחורים מאפריקה. אתם אומרים לי ללכת": השיבה הביתה (?) של מבקשי מקלט מדרום סודאן. לבטים פוסטקולוניאליים, עמ' 297-332.

Israel's relations with African Countries: The Rise, Fall, and Return of a Special Tie

This course will examine the changing relations between Israel and various Sub-Saharan countries. The course will cover the Israeli and African ideological, economic, cultural, and social interests that shaped the relations between the sides. The first lessons will focus on the relations between Zionism and African actors until the first half of the 20th century. Afterward, the course will deal with three main post-colonial eras: the honeymoon (1950s-1973), the divorce (1973-1990s), and the return (1990s-the present day). The course will extend beyond the roles political actors play in shaping the links between Israel and African states through the analysis of the representations of Africa within the Israeli culture.